

Í samband við »Rapport-forboðið«:

Kult - Latter - Fnis

Eftir Vagn L. Simonsen, lærara-skúla-lektara, dr. phil.

sjónarmið

Í samband við avgerð fútans at steðga sølu av donskum bløðum av slagnum »RAPPORT« o.l. í føroyskum blaðbúðum hevur ein lesari, Jan Ehlers, pleygari, í Havn biðið okkum prenta hesa kronikk, ið stóð í Berlingske Tidende 28. januar í ár

»Glæden ved livet og frugtbarheden ligger milevidt fra enhver form for pornofnis. Det handler dagens kronik om.

Da den hel- og halvlitterære pornobølge for nogle årtier siden var på sit højeste, antydede nogle af mine studerende, at det var da vist noget, jeg ikke rigtigt kunne lide. Og det ville jeg da ikke nægte. »Hvorfor?« — »Fordi jeg er bedre vant — det er simpelthen ikke pornografisk nok« — »???« — »Oprigtigt talt, når man har læst Aristofanes, Ovid, Middelalderfabliauer, Rabelais etc., tror I så at et par 3. mellem-fnis fra et par nok så notabelle samtidige kan have ret megen interesse?«

Det var ikke bare sagt for at drille. Jeg havde faktisk opsamlet en solid portion irritation, mens jeg på embeds vegne arbejdede mig igennem hvad er nu p.t. var »in« — såvel den litterære litteratur som den mere populære.

Afstanden mellem »Fløde 2« etc. og »Billed-Rapport« var ikke påfaldende stor.

Hvorfor har så de gamle gutter, jeg stak mine studerende i næsen, gjort det så meget bedre? Hvorfor har man her? Af drøjerne? For drøje er de. Poul Henningsen var ikke helt gal på den, da han i en indledningssang til opførelsen af Aristofanes' »Lysistrate« skrev:

Dengang var tonen farverig og sanselig, man sagde stærke ting ustandselig.

— det gjorde man ikke. Sokrates og hans samtid har vist endda været en smule snerpede. Men i komedien gjorde man det unægtelig.

Og dog ler vi. Nutidens opvisning i sexy fniser vi højst af. Er forklaringen den, at de gamle ville noget med deres frisprog? I modsætning til de nuværende koryfæer, der tilsyneladende ikke vil andet end at demonstrere frisind og kyndighed i et bestemt glossarium.

Frisindet er der ikke rigtig valuta for. Det er blevet for billigt. I trediveerne kunne en lærer blive fyret for at give for realistisk seksualundervisning, nu tager børnehavepædagoger sig åbenbart af den sag, hvis jeg skal tro en fireårige. Hun viste mig en tegning af en herre og en dame — de »ballede«, fik jeg at vide. Og det vidste hun altså fra børnehaven.

Og glossariet? Det blev vi færdige med i hjørnet bag skolegårdens læskur engang i 3. mellem. Så det er ikke interessant, hverken seksuelt eller semantisk.

Men sådan har det ikke altid været. Der har været tiden, hvor kønnet var noget ganske andet end nyfikenhed og fnis, eller hvis det går højt, en mere eller mindre ærlig ment opposition mod et mere eller mindre victoriansk snerperi.

Der var engang, da kønnet var kraft, frugtbarhed til mennesker, dyr og mark. Der er næppe tvivl om, at den stenhugger der engang i bronzealderen huggede formidabelt udviklede mænd og villige piger med hestehale ind på hallerne i Bøhusen, ville have stejlet, hvis han havde oplevet reaktionen, da hans mand/kvinde for en del år siden var på vandrestilling her i landet. Nogle steder blev udstillingen simpelthen forbudt som usædelig.

andre steder mødt med et halvmisundeligt småfnis.

— »Næh du, den er vel nok«. En avis omtalte udstillingen under overskriften »Oldtidens Myklere« — et dundrende bevis for at vedkommende journalist ikke havde forstået en brik af, hvad sagen drejede sig om. For det var at lade aldeles ukongruente ting mødes i en overskrift. Ask, hovedpersonen i Agner Mykles »Sangen om den røde rubin« bliver tragisk, fordi han frygter undfangelsen. Prævention har muligvis gjort et kønsliv uden frugtbarhed, fornyelse, slægt. Manden på hellestningen, manden med det overdimensionerede lem er frugtbarhedstegnet, og kvinden står rede til at modtage besværgningen. Er det et hierogam, »det hellige bryllup«, samlejet i forærets tre hellige plovfurer, der gav kraft til menneske og natur?

Kønnet var helligt. Forbannelsen ramte Noahs søn Kam, da han så sin faders køn, Sem og Jafet velsignedes, fordi de skjulte det.

Da så Kam sin faders blusel og gik ud og fortalte sine brødre det. Men Sem og Jafet tog kappen, lagde den på deres skuldre og gik baglæns ind og til-dækkede deres faders blusel med bortvendte ansigter, så de ikke så deres faders blusel.

Da Noah vågnede af sin rus og fik at vide, hvad hans yngste søn havde gjort ved ham, sagde han: »Forbandet være Kam. Trælles trærl blive han for sine brødre«.

Det er ikke Noahs personlige fornærmelse eller

hvad vi ville kalde snerperi, men reaktionen på at noget der bør være skjult her nyfiken blottes — det mandlige køn var helligt, for omskærelsen var påfattet mellem Israel og Jahve.

Og velsignelsen lå i kønnet. Patriarkerne »kendte« (besvangrede) deres hustruer, medhustruer, slavinder og gjorde børn i lange baner, så slægten kunne blive talrig som havets sand og himlens stjerner — Det gamle Testaments stadig gentagne forjættelse.

Kønnet var sakralt, men kønnet var også spas, uden at det altid er let at se, hvor grænsen går.

FALLOSTEGNET er udbredt i antikken. Det stod i sin mere end mandshøj mægtighed på markerne, det blev båret rundt i forærets fallosoptog under afsyngelse af fallossange, endnu tydeligt som frugtbarhedsmagi, men man kunne også lave grin med det.

De græske mandsstatuer og mandsbillederne på de græske vaser er som bekendt yderst diskrete. Kun satyrer ærer et højt rejst lem under den evige jagt på nymfer. Men satyrerne er også halvt dyriske væsener, og nymferne skæver tilbage under jagten. Det er den af satyrer og af Daonyos inspirerede komedie, vi skal have fat på. Komedie-skrivener Aristofanes er mester for en funklende livsfrisk hyldelse til fallos og kønslivets munthered. »Acharnerne« og »Lysistrate«, to udelagte komedier.

Da Dikaipolis, den gode borger i »Acharnerne«, har sluttet sin private fred under den opslidende krig mellem Athen og Sparta er det hans første tanke at fejre Dionysosfest under fallostegnet og under afsyngelse af en meget aristofanisk fallos — O Xantias! Hold den fallos lodret, har jeg sagt. Og de synger:

O Fallos, Fallos, Bacchos fælle, gildehøvding og drikkebroder!

Med freden i kænde jeg hilser dig.

O Fallos det er større fryd, at overraske en rund slavinde, tage fat om livet, løfte hende, kaste hende omkuld i græsset, kæmpe sig vej til kærnehuset.

Så kan man godt forstå, at det ikke huer Dikaipolis at se de thebanske hjælpere rykke frem med en fallos som feltegn — fallos i dødens og ikke i livets tjeneste. Han kommenterer da også situationen i et udbrud, der er i pagt med kommende tiders stærkt duftende replikker, når det gælder kønslivet.

Og »Lysistrate« — kvindernes oprør. Kvinderne i Athen og Sparta vil have fred og så lockouter de deres kvindetørstige mænd, da disse mandschauvinistisk veloplagte kommer på orlov i sikker forvisning om, at pigerne er til rede. Spasen er drøj, men den har mening, for den taler livets, fornuftens og kvindernes sang mod politikertåbelighed og krigsgalskab.

Det sakrale i kønslivet forsvandt. Men bestod muntherheden, den latter der har drønet op over sæderne i Dionysosteatret? Var der huld og fylde i kønslivet som spas? »Lysistrate« har vist, at det er der, når spasen er ude i et alvorligt ærinde. På teatret, som skolekomedie, har Aristofanes' frimodighed frydet, fordi den ville noget andet end blot det at få Perikles og hans samtid til at fnise.

Det sakrale — eller i al fald noget der tages alvorligt — er forudsættningen.

Aristofanes kunne parodiære, fordi der findes en ægte fallosymne, og den middelalderlige anonyme, der skrev »Kar den Stores pilgrimsfærd« kan have en ret så uartig og let blasfemisk scene, fordi middelalderen havde tradition og horm. Historien er følgende:

Kejser Karl den Store er med sine kæmper — bl.a. Holger Danske — kommet til konstantinopel. De bliver vel beværtet. Vinen går kæmperne til hovedet, så de begynder at aflægge drabelige løfter. Holgers stolthed er hans enorme potens og han brovter med, at han vil glæde den konstantinopolitanske prinsesse 100 gange i løbet af en enkelt nat. Men han er blevet beluret og prinsessens betingelser er: 100 gange eller af med hovedet. Dog, Sankt Mikael står alle tapre riddere bi, normalt på slagmarken og når det gælder deres udelagte sjæle, men altså her i en seng og højt kropsligt.

Som sagt, historien er hverken artig eller from, men den er funklende godt fortalt, og man kan atter forestille sig latteren, nu under gotiske hvælve.

I den mindre fromme renæssance, hos Rabelais, er gerningerne blevet noget mere jordiske. Men ikke mindre mægtige, for der er dem hos Rabelais, der næsten kan konkurrere med Sankt Mikael. Det berettes i al fald — og uden at forfatteren foretrækker en mine — at nogle søfolk under en svær storm kom i havsnød og skibets stormast gik over bord, og at man, takket være en af mændenes overordentlige potens, kunne rigge en nodmast til og således frelse livet.

Men det var dengang — og det er længe siden, klager kvinderne nu, slutter Rabelais sin beretning.

Rabelais er uforfalsket esprit gaulois. Men han er samtidig med Margrethe af Navarra, der fromt skrev salmer, hvad der ikke forhindrede hende i også at skrive karske historier.

Muntre folk. Og jeg tror det skyldes, at der gennem deres tid og deres sind gik spændinger.

Som man ser det hos Kingo. Han skrev bryllupsdigte, og de var i tidens stil ganske kødelige. Som det til en latin-skolerektor, der var så genert, at han blegnede bare ved at læse et latinsk hunkonsord. Det skal bruden og bryllupsnatten nok hjælpe på.

Kingo har de bedste forhåbninger. For ganske vist finder brylluppet sted i december, men der er sommer i ægtesengen.

I hørte tit en Dreng i sin Grammatica. Men blegned ved de Ord som ender sig på a. Men nu er Sorgen slukt. Om ej Skarsommer vilde sin Blomsterrigdom strø ved Eders Bryllupsgilde, den ise-skægged Jul skal lade Eder se, at dejligt Blomster og kan skjules under sne.

Et vil jeg spørge dog: De lærde Folk tør sige, at Mælke-vejen har stor Magt i Kuldens Rige. Udforsker det til Bunds og lader mig forstå, om Brudens Malke-vej er og af Arten saa.

Så diskrete var langt fra alle tidens bryllupsdigte. Nogle var temmelig skrappe, men fyldt med glæde ved livet og frugtbarheden — milevidt fra enhver form for pornofnis.

Kom ind og hør hvorfor!

